



## de Rechtspraak

Raad voor de  
rechtspraak

De Minister voor Rechtsbescherming  
drs. S. Dekker  
Postbus 20301  
2500 EH DENHAAG

Afdeling Financiën

bezoekadres  
Kneuterdijk 1  
2514 EM Den Haag

correspondentieadres  
Postbus 90613  
2509 LP Den Haag

t (088) 361 00 00  
f (088) 361 00 22  
[www.rechtspraak.nl](http://www.rechtspraak.nl)

datum 7 februari 2019  
contactpersoon  
doorkiesnummer  
e-mail  
ons kenmerk UIT 11410/AF/JP  
bijlage(n) 1  
onderwerp Doorlichting Rechtspraak

Geachte heer Dekker,

In 2017 werd de Rechtspraak voor het eerst geconfronteerd met een negatief eigen vermogen. Ook voor de volgende jaren is een tekort voorzien. De Rechtspraak is er niet in geslaagd de taakstelling van Rutte II te vertalen naar lagere kosten. Daarnaast was er sprake van een fors afnemende instroom. Deze vertaalt zich gezien de outputfinanciering meteen in lagere opbrengsten terwijl veel kosten van de Rechtspraak vast zijn. Tot slot bleven de baten van het digitaliseringsprogramma KEI uit.

Naar aanleiding van dit financiële tekort is de Raad met u overeengekomen dat hij een doorlichtingsonderzoek uit laat voeren. Door dit onderzoek moet duidelijk worden of, en zo ja op welke wijze, de financiële middelen en taken van de Rechtspraak weer met elkaar in evenwicht kunnen worden gebracht. Deze doorlichting is uitgevoerd door de Boston Consultancy Group (BCG) en is nu afgerond. Graag bied ik u hierbij het eindrapport aan.

### *Status van het onderzoek*

De Raad was opdrachtgever van het onderzoek. De reikwijdte en onderzoeksvragen zijn samen met u geformuleerd. Er was sprake van een breed samengestelde begeleidingscommissie (vertegenwoordigers van de ministeries van Financiën en Justitie en Veiligheid, presidenten van gerechten, leden van de Centrale Ondernemingsraad en College van Afgevaardigden en een hoogleraar) die BCG waardevolle feedback heeft gegeven. Inhoud en conclusies van het rapport komen echter volledig voor rekening van BCG. Er was sprake van een onafhankelijk onderzoek en het stond de onderzoekers vrij suggesties van de begeleidingscommissie naast zich neer te leggen.



## de Rechtspraak

Raad voor de  
rechtspraak

datum 7 februari 2019  
kenmerk UIT 11410/AF/JP  
pagina 2 van 3

### *Conclusies van BCG*

BCG komt in hoofdlijnen tot de volgende conclusies:

1. BCG concludeert dat belangrijke zaakverzwarende factoren de afgelopen jaren niet zijn bekostigd.
2. BCG concludeert dat er mogelijkheden zijn om op een termijn van 5 jaar besparingen in de organisatie van het primair proces te realiseren. BCG constateert tevens dat de Rechtspraak hier deels afhankelijk voor is van andere partijen zoals het OM en het ministerie van J&V.
3. BCG stelt dat er mogelijkheden zijn om binnen 5 jaar de kosten van de bedrijfsvoering verder omlaag te brengen. Ook hier constateert BCG dat de Rechtspraak afhankelijk is van andere partijen.

### *Reactie van de Raad op het onderzoeksrapport*

De Raad is van mening dat BCG een kwalitatief goed rapport heeft opgeleverd. Dit was mede mogelijk door de constructieve bijdrage van eerdergenoemde begeleidingscommissie en vele medewerkers van de Rechtspraak en ketenpartners. Onder soms hoge tijdsdruk leverden zij informatie voor het onderzoek aan de onderzoekers. De Raad is hen zeer erkentelijk voor hun bijdrage.

Het onderzoek toont aan dat de Rechtspraak niet zelfstandig in staat is om financieel weer gezond te worden. De Raad kan zich vinden in de meeste conclusies en aanbevelingen en vindt het ook van groot belang dat BCG aangeeft hoe snel aanbevelingen in de tijd kunnen worden geïmplementeerd. Daarnaast onderschrijft de Raad de constatering van BCG dat een deel van de maatregelen vereist dat andere organisaties actie ondernemen. De Raad neemt de aanbevelingen die hij zelf kan uitvoeren over. De Raad ziet in de aanbevelingen bevestigd dat er inderdaad sprake is van toegenomen zaakzwaarte en dat deze de afgelopen jaren niet meegenomen is in de financiering. Dit heeft naar mening van de Raad bijgedragen aan de werkdruk bij rechters en juridisch ondersteuners. Het onderzoek laat de oorzaken van de toegenomen zaakzwaarte zien en kwantificeert deze. De Raad onderschrijft de conclusie van BCG dat er rond de bedrijfsvoering en de organisatie van het primair proces maar beperkte mogelijkheden voor verbetering van de efficiency liggen. De Rechtspraak heeft met het Meerjarenplan de afgelopen jaren immers al grote efficiency-slagen gemaakt. Bovendien is er de komende jaren ook sprake van een aantal autonome kostenverhogende ontwikkelingen (IT, duurzaamheid).

BCG heeft onderzocht in hoeverre het mogelijk is om de efficiëntie te vergroten door oude kantongerechtigdlocaties of locaties binnen fusiegerechten af te stoten. BCG constateert dat hiervoor een wetswijziging en politiek en maatschappelijk draagvlak nodig is. De Raad zal op dit gebied geen voorstellen doen. Deze maatregelen, die zoals BCG terecht stelt, aanpassing van de wet zouden vereisen, belemmeren de toegang tot de rechter. Discussie in de afgelopen jaren heeft geleerd dat daarvoor onvoldoende maatschappelijk draagvlak bestaat.



## de Rechtspraak

Raad voor de  
rechtspraak

datum 7 februari 2019  
kenmerk UIT 11410/AF/JP  
pagina 3 van 3

### *Vervoltraject*

BCG schat het structurele tekort dat zich in 2018 bij de Rechtspraak zal voordoen op ca. € 50 mln. BCG verwacht dat dit tekort de komende jaren verder zal toenemen ten gevolge van autonome ontwikkelingen zoals het verder dalen van de instroom en toenemende huisvestings- en ICT-kosten. Daarnaast zal het structurele tekort nog verder oplopen ten gevolge van gewenste beleidsmatige intensiveringen (Maatschappelijk Effectieve Rechtspraak, digitalisering) die de Raad zal inbrengen in de prijsonderhandelingen voor 2020-2022.

Naar de mening van de Raad bevestigt dit dat de Rechtspraak niet zelfstandig in staat is om financieel weer gezond te worden. De Raad zal daarom graag met u in gesprek treden met als doel de begroting van de Rechtspraak weer op orde te krijgen ten behoeve van een kwalitatief goede Rechtspraak. De uitvoerbaarheid van de taakstelling Rutte II zal daarbij ook onderwerp van gesprek zijn.

Hoogachtend,

Henk Naves  
Voorzitter van de Raad voor de rechtspraak

